

Υπόθεση C-829/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

24 Δεκεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Hessischer Verwaltungsgerichtshof (Γερμανία)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

17 Δεκεμβρίου 2021

Προσφεύγουσες:

TE

RU, νομίμως εκπροσωπούμενη από την TE

Καθού:

Stadt Frankfurt am Main

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Δικαίωμα διαμονής – Επί μακρόν διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών – Οδηγία 2003/109/ΕΚ – Ανανέωση άδειας διαμονής σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο που χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος – Προϋποθέσεις – Εξουσία ελέγχου των εθνικών αρχών – Έκταση – Αμοιβαία αναγνώριση

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Συνάδει το άρθρο 38a, παράγραφος 1, του AufenthG, το οποίο σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο έχει την έννοια ότι ο επί μακρόν διαμένων σε κράτος μέλος ο οποίος μετεγκαθίσταται σε άλλο κράτος μέλος πρέπει και κατά τον χρόνο

ανανέωσης της άδειας διαμονής του να διατηρεί το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος που του χορηγήθηκε στο πρώτο κράτος μέλος, με τις διατάξεις των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, οι οποίες προβλέπουν απλώς και μόνον ότι οι επί μακρόν διαμένοντες έχουν δικαίωμα να διαμένουν στο έδαφος κρατών μελών διαφορετικών από εκείνο που τους χορήγησε το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος για περίοδο που υπερβαίνει τους τρεις μήνες, εφόσον πληρούνται οι επιπλέον όροι που καθορίζονται στο κεφάλαιο ΙΙΙ της οδηγίας;

2. Νομιμοποιείται η αρμόδια για τους αλλοδαπούς αρχή βάσει των διατάξεων των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, όταν πληρούνται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις για την προσωρινή ανανέωση της άδειας διαμονής και ιδίως όταν ο αλλοδαπός διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, με την απόφασή της επί της αιτήσεως ανανέωσης κατά το άρθρο 38α, παράγραφος 1, του AufenthG, αποφαινόμενη ότι δεν υφίσταται δικαίωμα ανανέωσης, να διαπιστώσει ότι στο μεσοδιάστημα, ήτοι κατόπιν της μετεγκαταστάσεώς του στο δεύτερο κράτος μέλος, ο αλλοδαπός έχει απολέσει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος δυνάμει του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109/ΕΚ; Κρίσιμο χρονικό σημείο για τη λήψη απόφασης είναι εκείνο της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής απόφασης;

3. Στην περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα είναι αρνητική:

Φέρει ο επί μακρόν διαμένων το βάρος της επικλήσεως ότι δεν έχει απολέσει το δικαίωμα διαμονής του ως επί μακρόν διαμένων στο πρώτο κράτος μέλος;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ως άνω ερώτημα: Νομιμοποιείται εθνικό δικαστήριο ή εθνική αρχή να ελέγξει αν η χορηγηθείσα στον μονίμως διαμένοντα άδεια διαμονής αορίστου χρόνου δεν είναι πλέον εν ισχύ ή θα ήταν αντίθετο τούτο προς την αρχή του δικαίου της Ένωσης περί αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων των εθνικών αρχών;

4. Είναι δυνατό να προσαφθεί σε υπήκοο τρίτης χώρας, η οποία εισήλθε στη Γερμανία προερχόμενη από την Ιταλία διαθέτοντας άδεια διαμονής αορίστου χρόνου για επί μακρόν διαμένοντα πρόσωπα και η οποία διαθέτει σταθερούς και τακτικούς πόρους, ότι δεν απέδειξε την ύπαρξη προσήκοντος καταλύματος, μολονότι η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας δεν έχει κάνει χρήση της εξουσίας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109/ΕΚ, η δε στέγασή της σε κοινωνική κατοικία κατέστη απαραίτητη μόνο διότι, ενόσω δεν διαθέτει άδεια διαμονής κατά το άρθρο 38α του AufenthG, δεν της καταβάλλεται επίδομα τέκνου;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες, άρθρο 9, παράγραφος 4, και άρθρο 14, παράγραφοι 1 και 2

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Aufenthaltsgesetz (νόμος περί διαμονής, στο εξής: AufenthG), άρθρο 2, παράγραφος 4, άρθρο 5, παράγραφος 1, σημείο 1, άρθρο 9a, παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 38a

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της δίκης

- 1 Η προσφεύγουσα TE, γεννηθείσα το 1990 στη Γκάνα, εισήλθε το 2013 από την Ιταλία στο έδαφος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Είναι κάτοχος «permesso di soggiorno» με τις ενδείξεις «illimitata» και «soggiornante di lungo periodo-CE». Έλαβε άδεια παραμονής δυνάμει του άρθρου 38a του AufenthG με ισχύ μέχρι τις 5.12.2014. Στις 5.8.2014, η TE έφερε στον κόσμο τη θυγατέρα της RU, η οποία έπασχε από οξεία καρδιακή ανεπάρκεια και έπρεπε να υποβληθεί σε μια σειρά χειρουργικών επεμβάσεων και σε παρατεταμένη μετεγχειρητική παρακολούθηση. Για τον λόγο αυτόν, η TE δεν ήταν καταρχάς σε θέση να συνεχίσει να εργάζεται και η οικογένεια λάμβανε επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας. Με τις από 30.1.2015 αποφάσεις της υπηρεσίας αλλοδαπών, απορρίφθηκαν τόσο η αίτηση ανανέωσης, όσο και η αίτηση άδειας διαμονής που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες και διατάχθηκε η αποχώρησή τους από τη χώρα και η επαναπροώθηση αυτών στην Ιταλία (για την TE) και στη Γκάνα (για τη RU). Αιτιολογώντας την απόφασή της, η υπηρεσία αλλοδαπών ανέφερε ότι όσον αφορά την έλλειψη των αναγκαίων μέσων διαβίωσης δεν συντρέχει καμία εξαιρετική περίπτωση κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG. Το Verwaltungsgericht Frankfurt am Main (διοικητικό πρωτοδικείο Φρανκφούρτης επί του Μάιν, Γερμανία), με απόφασή του εκδοθείσα στις 20.11.2015, απέρριψε την προσφυγή λόγω παραλείψεως που ασκήθηκε κατά των ανωτέρω αποφάσεων. Κατά τη συζήτηση της προσφυγής της ενώπιον του δικαστηρίου, η TE προσκόμισε διάφορα έγγραφα από τα οποία προέκυπτε ότι η RU έπασχε από σοβαρές καρδιακές παθήσεις και ότι κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 25.8.2015 και 17.9.2015 νοσηλεύθηκε σε νοσοκομείο και υπεβλήθη σε χειρουργικές επεμβάσεις.
- 2 Κατόπιν αιτήσεως των προσφευγουσών, το δικάζον τμήμα του Hessischer Verwaltungsgerichtshof (ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου του ομόσπονδου κράτους της Έσσης, Γερμανία), με απόφαση της 11.3.2016, έκανε δεκτή την έφεση κατά της αποφάσεως του Verwaltungsgericht Frankfurt am Main λόγω σοβαρών αμφιβολιών ως προς την ορθότητα αυτής. Το δικάζον τμήμα έκρινε ότι η RU έχει πολύ μεγαλύτερη ανάγκη φροντίδας συγκριτικά με ένα υγιές παιδί της ηλικίας της. Το δε γεγονός ότι η TE συντηρεί μονογονεϊκή οικογένεια ενώ ταυτόχρονα πρέπει να φροντίζει και να περιθάλπει την RU, συνιστά περίπτωση που μπορεί να αποτελέσει εξαίρεση από την επιταγή του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, του AufenthG περί διασφάλισης αξιοπρεπούς διαβίωσης.

- 3 Η δίκη ανεστάλη κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1.11.2017 και 7.09.2020. Στις 7.9.2020 ο καθού Stadt Frankfurt am Main (δήμος Φρανκφούρτης επί του Μάιν) επανεκκίνησε τη δίκη.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 4 Ο καθού υποστηρίζει ότι δεν είναι εφεξής δυνατή η χορήγηση άδειας διαμονής στην TE κατά το άρθρο 38a του AufenthG για τους επί μακρόν διαμένοντες που μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος, διότι TE δεν διέμενε πλέον στην Ιταλία για χρονικό διάστημα άνω των 6 ετών, με συνέπεια να έχει απολέσει το δικαίωμα διαμονής εκεί ως επί μακρόν διαμένουσα. Για τον λόγο αυτόν, αποκλείεται η χορήγηση άδειας διαμονής βάσει του άρθρου 38a, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AufenthG. Η δε χορήγηση άδειας διαμονής δυνάμει του άρθρου 9a του AufenthG είναι αδύνατη διότι οι προσφεύγουσες ζουν σε κατοικία χρηματοδοτούμενη από την υπηρεσία κοινωνικής πρόνοιας και επομένως δεν υπάρχει προσήκον κατάλυμα.
- 5 Οι προσφεύγουσες αντιτάσσουν ότι η εκδοθείσα από την Ιταλική Δημοκρατία άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος ΕΕ εξακολουθεί να ισχύει, δεδομένου ότι πρόκειται για τίτλο διαμονής που χορηγήθηκε για αόριστο χρόνο. Οι προσφεύγουσες διαβιούν σε κατοικία που χρηματοδοτείται από την κοινωνική υπηρεσία του δήμου της Φρανκφούρτης επί του Μάιν. Η TE δεν λαμβάνει κανένα χρηματικό βοήθημα από κοινωνικές υπηρεσίες και διαθέτει τακτικά και σταθερά εισοδήματα εργαζόμενη σε δύο θέσεις απασχόλησης. Εφόσον της χορηγηθεί άδεια διαμονής, δεν θα δικαιούται μόνο να υποβάλει αίτηση για απόκτηση κοινωνικής κατοικίας, αλλά θα εισπράττει και επίδομα τέκνου, κάτι που θα της παράσχει τη δυνατότητα εύρεσης κατοικίας στην ελεύθερη αγορά.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 6 Η προσφυγή μπορεί να ευδοκιμήσει μόνον εάν κριθεί είτε ότι η TE έχει δικαίωμα ανανέωσης της άδειας διαμονής της ως επί μακρόν διαμένουσα, ανεξαρτήτως εάν κατά τον χρόνο της τελευταίας επ' ακροατηρίου συζήτησης ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου διαθέτει ακόμη το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στην Ιταλία, είτε ότι ο καθού εσφαλμένως επανέλεγε τη χορηγηθείσα στην Ιταλία άδεια διαμονής για επί μακρόν διαμένοντες και έκρινε ότι δεν υφίσταται δικαίωμα ανανέωσης αυτής (πρώτο και δεύτερο ερώτημα) λαμβάνοντας υπόψη ως κρίσιμο χρόνο κατά την έκδοση της απόφασής του τον χρόνο της τελευταίας επί της ουσίας εξέτασης της υπόθεσης. Στην περίπτωση που η απάντηση του Δικαστηρίου στο πρώτο και δεύτερο ερώτημα είναι αρνητική, πρέπει να διευκρινιστεί εάν οι προσφεύγουσες φέρουν το βάρος της επικλήσεως ότι παραμένει εν ισχύ το καθεστώς της TE στην Ιταλία (τρίτο ερώτημα) και εάν νομιμοποιούνται τα εθνικά δικαστήρια σε επανέλεγχο της ισχύος άδειας διαμονής αορίστου χρόνου που έχει χορηγηθεί από το πρώτο κράτος μέλος. Τέλος, πρέπει να αποσαφηνιστεί εάν επιτρέπεται να καταλογιστεί στις προσφεύγουσες η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων για την ύπαρξη προσήκοντος καταλύματος,

μολονότι η Γερμανία δεν έχει κάνει χρήση της εξουσίας που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109/EK (στο εξής: οδηγία 2003/109) (τέταρτο ερώτημα 4).

- 7 Το άρθρο 38a, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του AufenthG, θέτει ως προϋπόθεση την προηγούμενη χορήγηση στον αλλοδαπό καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος από άλλο κράτος μέλος. Κατά την εξέταση αίτησης για έκδοση διοικητικής πράξης, ως χρόνος αναφορικά με την κρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση του αιτούντος λαμβάνεται υπόψη κατά βάση εκείνος της τελευταίας επ' ακροατηρίου διαδικασίας επί της ουσίας της υπόθεσης. Εφόσον προσκομιστεί άδεια μόνιμης διαμονής επί μακρόν διαμένοντος ΕΕ εκδοθείσα από άλλο κράτος μέλος, όπως εν προκειμένω αυτή που εκδόθηκε στην Ιταλία με διάρκεια αορίστου χρόνου, ο επί μακρόν διαμένων που μετεγκαθίσταται πληροί κατά βάση όλες τις τυπικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/109 και του άρθρου 38a του AufenthG ειδικά για τη Γερμανία. Στο πλαίσιο αυτό, η υπηρεσία αλλοδαπών δεν νομιμοποιείται να ελέγξει εάν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής στη χώρα προέλευσης, εν προκειμένω στην Ιταλία, διότι αυτό θα ήταν αντίθετο προς την αρχή του δικαίου της Ένωσης περί της αμοιβαίας αναγνώρισεως διοικητικών αποφάσεων. Συνεπώς, ο αλλοδαπός εκπληρώνει κατ' αρχήν το καθήκον συνεργασίας του όταν, κατά τη μετεγκατάστασή του σε δεύτερο κράτος μέλος και κατά την προσκόμιση στοιχείων για την τεκμηρίωση της διαβίωσής του εκεί, αποδεικνύει σύμφωνα με το άρθρο 15, παράγραφος 4, σε συνδυασμό με το άρθρο 8 της οδηγίας 2003/109 ότι κατά τον χρόνο της μετεγκαταστάσεως είχε στην κατοχή του άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος (άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/109).
- 8 Η ΤΕ πληροί αναμφισβήτητα τις ανωτέρω προϋποθέσεις.
- 9 Δεδομένου ότι εν τω μεταξύ η ΤΕ για χρονικό διάστημα άνω των έξι ετών δεν διαμένει πλέον στην Ιταλία, αλλά στη Γερμανία, τίθεται το ερώτημα εάν η πραγματική και νομική κατάσταση έχει μεταβληθεί επί το δυσμενέστερο για την ΤΕ λόγω της παρέλευσης του χρόνου και αν ο καθού νομιμοποιείται –χωρίς να έχει λάβει γνώση της ιταλικής νομοθεσίας για τη λήξη ισχύος της μόνιμης άδειας διαμονής–, κρίνοντας ότι δεν υφίσταται δικαίωμα ανανέωσης, να αποφαινεται επί της σχετικής αιτήσεως ότι, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 4, της οδηγίας 2003/109, δεν ισχύει η μόνιμη άδεια διαμονής που χορηγήθηκε για αόριστο χρόνο στην Ιταλία, λαμβάνοντας υπόψη κατά τη διατύπωση της κρίσης του αυτής ως κρίσιμο χρόνο όχι αυτόν της μετεγκατάστασης, αλλά εκείνον της έκδοσης της διοικητικής ή δικαστικής αποφάσεως.
- 10 Το δικάζον τμήμα εκτιμά ότι πρέπει να υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ του ζητήματος που αφορά την απώλεια του καθεστώτος επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος και του ζητήματος που αφορά το δικαίωμα ανανέωσης της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος που μετεγκαθίσταται στο δεύτερο κράτος μέλος. Εφόσον ο υπήκοος τρίτης χώρας, κατά τον χρόνο της μετεγκαταστάσεώς του στο δεύτερο κράτος μέλος και υποβολής της αιτήσεώς του

για χορήγηση άδειας διαμονής εκεί κατά τις διατάξεις των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109, διέθετε αναμφισβήτητα το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, όσον αφορά το ζήτημα κατά πόσον έχει δικαίωμα ανανέωσης της άδειας διαμονής του σημασία έχει μόνον η συνδρομή των προϋποθέσεων των άρθρων 14 επ. της οδηγίας 2003/109, όχι όμως και η –συνεχιζόμενη– ισχύς του καθεστώτος του ως επί μακρόν διαμένοντος στο πρώτο κράτος μέλος. Καθοριστικό χρονικό σημείο για την κρίση επί του ζητήματος εάν διαθέτει το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος, είναι εκείνο της μετεγκατάστασής και υποβολής της (πρώτης) αιτήσεως για τη χορήγηση άδειας διαμονής στο δεύτερο κράτος μέλος, και όχι το χρονικό σημείο –σε περίπτωση αιτήσεως ανανέωσης– της τελευταίας διοικητικής ή δικαστικής αποφάσεως. Διαφορετικά, άλλωστε, τούτο θα σήμαινε ότι η ανανέωση άδειας διαμονής για ορισμένο χρόνο του επί μακρόν διαμένοντος που μετεγκαθίσταται θα ήταν δυνατή μόνον εντός χρονικού διαστήματος έξι ετών, κάτι που δεν μπορεί να συναχθεί από την οδηγία 2003/109. Αντιθέτως, το άρθρο 19, παράγραφος 2, της οδηγίας 2003/109 ορίζει ότι, εφόσον πληρούνται οι όροι που προβλέπονται στα άρθρα 14, 15 και 16, το δεύτερο κράτος μέλος –με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 17 και 18 που αφορούν τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια και τη δημόσια υγεία– χορηγεί στον επί μακρόν διαμένοντα ανανεώσιμη άδεια διαμονής. Η άδεια αυτή ανανεώνεται, κατόπιν αιτήσεως, εφόσον απαιτείται, κατά τη λήξη της. Το δεύτερο κράτος μέλος ενημερώνει για την απόφασή του το πρώτο κράτος μέλος. Εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις των άρθρων 17 και 18 της οδηγίας 2003/109 δεν αντιβαίνουν στην ανανέωση της άδειας διαμονής.

- 11 Οι λόγοι αποκλεισμού που προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφος 1, της οδηγίας 2003/109 δεν συντρέχουν στο πρόσωπο της ΤΕ. Δεδομένου ότι το άρθρο 9, παράγραφος 6, της οδηγίας 2003/109 προβλέπει ανανέωση της άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, τεκμαίρεται ότι είναι δυνατό να εκδοθούν στο πρώτο κράτος μέλος πολλαπλές ανανεώσεις ορισμένου χρόνου, έως ότου η νομική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας εξελιχθεί σε εκείνη προσώπου που δικαιούται μόνιμη άδεια διαμονής. Από την οδηγία 2003/109 δεν προκύπτει ότι χωρεί διαφορετική αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού όταν πρόκειται για μετεγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος, όπως δεν προκύπτει και ότι η ανανέωση ορισμένου χρόνου είναι δυνατή μόνον εντός της εξαετίας του άρθρου 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109. Το αυτό συνάγεται και από την αιτιολογική σκέψη 22 της οδηγίας. Κατά συνέπεια, καθοριστική σημασία έχει εάν είναι δυνατή η ανανέωση άδειας διαμονής αορίστου χρόνου που έχει χορηγηθεί σε επί μακρόν διαμένοντα, ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109.
- 12 Στην περίπτωση που η απάντηση στο πρώτο και δεύτερο προδικαστικό ερώτημα είναι αρνητική, το δικάζον τμήμα με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα που υποβάλει εκτιμά ότι θα ήταν υπερβολική η έκταση του καθήκοντος συνεργασίας υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος διαθέτει άδεια διαμονής αορίστου χρόνου χορηγούμενη σε επί μακρόν διαμένοντες, εάν έπρεπε ο ίδιος να αποδείξει ότι δεν έχει λήξει η αορίστου χρόνου άδεια διαμονής που του χορηγήθηκε. Άλλωστε,

τέτοιου είδους καθήκοντα συνεργασίας δεν προκύπτουν από την οδηγία 2003/109.

- 13 Επιπλέον, στο πλαίσιο της αρχής της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον οι εθνικές αρχές και τα δικαστήρια νομιμοποιούνται να επανεξετάσουν τη διάρκεια ισχύος άδειας διαμονής αορίστου χρόνου που χορηγήθηκε από το πρώτο κράτος μέλος. Συγκεκριμένα, το δίκαιο της Ένωσης εδράζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται από κοινού με τα λοιπά κράτη μέλη, αναγνωρίζει δε ότι τα εν λόγω κράτη αποδέχονται από κοινού με αυτό, μια σειρά κοινών αξιών επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως διευκρινίζει το άρθρο 2 ΣΕΕ. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται και δικαιολογεί την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών ως προς την αναγνώριση των εν λόγω αξιών και, επομένως, ως προς την τήρηση του δικαίου της Ένωσης (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, σκέψη 83). Η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών έχει θεμελιώδη σημασία στο δίκαιο της Ένωσης, καθώς καθιστά δυνατή τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα. Ειδικότερα, η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, ιδίως όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, επιβάλλει σε καθένα από τα κράτη αυτά να δέχονται, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, ότι όλα τα λοιπά κράτη μέλη τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται από το δίκαιο αυτό (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, Ibrahim κ.λπ., C-297/17, σκέψη 84· ΔΕΕ, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2019, C-163/17, σκέψη 80).
- 14 Με το τέταρτο προδικαστικό ερώτημα το δικάζον τμήμα ζητεί να διευκρινιστεί εάν μπορεί να καταλογιστεί στον επί μακρόν διαμένοντα που μετέβη σε άλλο κράτος μέλος η έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων για την ύπαρξη προσήκοντος καταλύματος όταν –όπως εν προκειμένω– το δεύτερο κράτος μέλος δεν έχει μεταφέρει στο εθνικό του δίκαιο τη διάταξη του άρθρου 15, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2003/109 και η στέγαση σε κοινωνική κατοικία οφείλεται αποκλειστικά στο ότι ο επί μακρών διαμένων δεν έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση για την απόκτηση κοινωνικής κατοικίας και για τη χορήγηση επιδόματος τέκνου, ενόσω δεν διαθέτει άδεια διαμονής σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο (άρθρο 38a του AufenthG). Άλλωστε, η διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης που απαιτείται από την εθνική νομοθεσία δεν αναιρείται από τη συνδρομή δικαιώματος στέγασης σε κοινωνική κατοικία. Σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 4, του AufenthG, το προσήκον κατάλυμα δεν περιλαμβάνεται πλέον στις γενικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση άδειας διαμονής, αφού αυτό πληρούται με τη φιλοξενία του χρήζοντος στέγη σε επιδοτούμενη από το δημόσιο κοινωνική κατοικία.